

Glavé so se dvignile, jasno je sleherno lice,
s krvniki ogabnimi boj izbojevan,
na stežaj odpirajo se zatohle temnice,
vesel sprevod se snuje v jutrišnji dan. —

Zdaj pa prelij se mi pesem v rahel, prerahel dih,
čez gomile zaplavaj, da komaj zgane se travica pomladanja,
in s tiho solzó orósi spomin vseh njih,
ki duša pod tiho rušo v svobodo jim sanja.

V osvobojeni Ljubljani

Bratje in sestre, tovariši in tovarišice! Dovolite mi, da vas pozdravim v vaši Sloveniji, v naši jugoslovanski Ljubljani. Ta današnji veličastni zbor je dokazal, da so srca Slovencev, ogromne večine slovenskega ljudstva, utripala skupno s srci ljudstva Hrvatske, Srbije, Makedonije, Črne gore, Bosne in Hercegovine, ko je leta 1941 padla po naši državi tedaj največja sila v Evropi. Slovenski narod, združen v Osvobodilni fronti, je v teh štirih letih s svojo neomahljivostjo dokazal, da je rajši pripravljen umreti, kakor pa postati suženj svojega stoletnega sovražnika — nemškega osvajalca.

Ni bilo lahko — to so bila težka leta, leta trpljenja in krvavega okupatorjevega terorja, težka leta neenake borbe, borbe skoraj golorokih partizanov z do zob oboroženimi tolpami nemških osvajalcev in njihovih slovenskih hlapcev, »bele garde« pod poveljstvom sivolasega izdajalca Rupnika. Zgodovina borbe Slovencev je enaka zgodovini borbe Hrvatov, Srbov in ostalih narodov Jugoslavije.

In danes lahko tu, na ulicah Ljubljane, smelo trdimo, da smo izvršili svojo dolžnost do naše skupne domovine, da so Slovenci izvršili svojo dolžnost do svoje ožje in do svoje skupne domovine, Demokratične federativne Jugoslavije. Naš boj z največjim sovražnikom ne le Slovanov, temveč vsega človeštva, kulture in napredka, je končan. Slovenija je osvobojena. To osvobojenje je predvsem vaše delo, delo najboljših sinov Slovenije in sinov vseh narodov Jugoslavije . . .

Iz govora na zborovanju v Ljubljani 27. maja 1945. — Josip Broz Tito, Graditelj nove Jugoslavije, I. knjiga, CZ, Ljubljana 1948, str. 23—24.